

XVI.
Benedek pápánk katekézisei
a szerdai Általános kihallgatás alkalmával
2013. febr. 13.

Kedves Testvéreim!

Mint tudjátok – köszönet együttérzésekért! – úgy döntöttem, hogy lemondok a szolgálatról, amelyet az Úr 2005. április 19-én bízott rám. Teljesen szabadon, az Egyház javára hoztam meg döntésemet, miután hosszasan imádkoztam és megvizsgáltam Isten előtt lelkiismeretemet, jól tudva, milyen súlya van egy ilyen cselekedetnek, de azt is tudva, hogy már nem vagyok képes a péteri szolgálatot azzal az erővel végezni, amelyet megkíván. Megerősít és megvilágosít az a bizonyosság, hogy az Egyház Krisztusé, aki soha nem vonja meg tőle vezetését és oltalmát. Köszönetet mondok mindenkinek a szeretetért és az imádságokért, amelyekkel kísértetek. Köszönöm! Ezekben a számomra nem könnyű napokban szinte fizikailag éreztem az imádság erejét, hogy az Egyház iránti szeretet, a ti imádságaitok hordoznak engem. Továbbra is imádkozzatok értem, az Egyházért, a következő Pápáért. Az Úr fog vezetni minket.

JÉZUS MEGKÍSÉRTÉSE ÉS A MEGTÉRÉS A MENNYEK ORSZÁGÁBA

Kedves Testvéreim!

Ma, hamvazószerdán megkezdjük a Nagyböjt liturgikus időszakát, a Szent Húsvét ünneplésére felkészítő negyven napot. Különleges szakasz ez lelki életünk útján.

A negyven nap

209. A negyvenes szám többször is előfordul a Szentírásban. Mint tudjuk, Izrael népének negyvenéves pusztai vándorlására utal; arra a hosszú nevelési periódusra, amelyben Isten népévé formálódtak, s ugyanakkor állandóan ki voltak téve a kísértésnek, hogy hűtlenné váljanak az Úrral kötött szövetséghez. Illés is negyven napon át vándorolt Isten hegyéig, a Hórebig, mint ahogy nyilvános működésének megkezdése előtt Jézus is negyven napot töltött a pusztában, és ott megkísértette az ördög. A mai katekézisben az Úr földi életének ezen mozzanatánál szeretnék elidőzni, amelyet a következő vasárnap evangéliumában fogunk olvasni.

A kísértés helye a puszta

210. Mindenekelőtt a puszta, ahová Jézus visszavonul, a csend, a szegénység helye, ahol az ember meg van fosztva az anyagi támaszoktól, és szemben találja magát a lét alapvető kérdéseivel. Kénytelen a lényeges dolgokkal foglalkozni, ezért könnyebben találkozik Istennel. De a puszta a halál helye is, mert ahol nincs víz, ott nincs élet sem; és a magány helye, ahol az ember intenzívebben érzi a kísértést. Jézus a

pusztába megy, és ott vállalja a kísértést, hogy hagyja el az Atyától eléje adott utat, és könnyebb, evilági utakat válasszon (vö. *Lk 4,1–13*). Így magára vállalja a mi kísértéseinket, magával viszi a nyomorúságunkat, hogy legyőzze a gonoszt és megnyissa előttünk az Istenhez vezető utat, a megtérés útját.

A három kísértés

211. Reflektálni a kísértésekre, amelyek Jézust érték a pusztában, mindegyikünknek szóló felhívás, hogy válaszoljunk egy alapvető kérdésre: igazában mi az, ami számít az életemben? Az első kísértésben az ördög arra biztatja Jézust, hogy változtasson egy követ kenyérré, hogy csillapíthassa éhségét. Jézus azzal utasítja vissza, hogy kenyérral él az ember, de nem csak azzal: az igazságra, az Istenre irányuló éhség csillapítása nélkül az ember nem tud üdvözülni (vö. 3–4. v.). A második kísértésben az ördög a hatalom útját kínálja Jézusnak: fölviszi egy magas hegyre, és föl kínálja neki a világ fölötti hatalmat. De nem ez Isten útja: Jézus világosan tudja, hogy nem a világi hatalom üdvözíti a világot, hanem a kereszt, az alázat, a szeretet hatalma (vö. 5–8. v.). A harmadik kísértésben az ördög azt javasolja Jézusnak, hogy vesse le magát a Jeruzsálemi Templom párkányáról; provokálja ki, hogy Isten mentse meg őt angyalai által, azaz tegyen valami szenzációs dolgot, és azzal kísértse magát Istent. A válasz az, hogy Isten nem tárgy, amelyre rá lehetne kényszeríteni a mi feltételeinket, ő mindenek Ura (vö. 9–12. v.).

A kísértések lényege

212. Mi a Jézust ért három kísértés magva? A javaslat, hogy eszközként használják Istent a saját érdekek, a saját dicsőség és a saját siker szolgálatában. Ez lényegében azt jelenti, hogy mi magunk lépünk Isten helyébe, távolítsuk el életünkből, tegyük szinte fölöslegessé. Tehát mindegyikünknek föl kellene tennünk magunknak a kérdést: Milyen helyet foglal el Isten az én életemben? Ő az Úr, vagy én?

Mit jelent a „térjete meg!”

213. Legyőzni a kísértést, hogy Istent magunk és érdekeink alá rendeljük, illetve sarokba állítsuk Őt, és megtérni a igaz értékrendhez, megadni Istennek az első helyet – olyan út, amelyen minden kereszténynek újra meg újra végig kell mennie. A Nagyböjt folyamán sokszor halljuk: „Térjete meg!”, és ez azt jelenti, hogy kövessük Jézust azáltal, hogy az ő evangéliuma vezérelje konkrétan az életünket; azt jelenti: engedjük, hogy Isten átalakítson, ne gondoljuk, hogy mi vagyunk életünk egyetlen alkotója; azt jelenti, hogy elismerjük teremtmény voltunkat, hogy Istentől, az ő szeretetétől függünk, s csak akkor nyerhetjük meg az életünket, ha érte „elveszítjük”. Ehhez azonban az kell, hogy döntéseinket Isten Igéjének fényénél hozzuk meg. Ma már többé nem lehetünk úgy keresztények, hogy kereszténységünk természetes következménye annak a ténynek, hogy keresztény gyökerű társadalomban élünk. Annak is, aki keresztény családban született és vallásos nevelést kapott, minden áldott nap meg kell újítania a döntést, hogy keresztény akar lenni, azaz Istennek biztosítja életében az első helyet a szekularizált kultúra folyamatosan tált kísértései és sok kortársunk kritikus ítélete ellenében.

A hívő életet érintő próbák

214. A mai társadalom nagyon sok próbának teszi ki a keresztény embert, és ezek a próbák a személyes és közösségi életet egyformán érintik. Nem könnyű hűségnek maradni a keresztény házassághoz, a mindennapi életben gyakorolni az irgalmasságot, teret biztosítani az imádságnak és a belső csendnek; nem könnyű nyilvánosan szembeszállni olyan véleményekkel, amelyeket sokan nyilvánvalónak gondolnak, mint például az abortusz nem kívánt terhesség esetén, az eutanázia súlyos betegség esetén, vagy az embriók válogatása örökölt betegségek elkerülése érdekében. A hitehagyás kísértése mindig jelen van, és a megtérés olyan Istennek adott válasz, amelyet életünk folyamán többször meg kell erősíteni.

A megtérés mai példái: Pavel Florenszkij

215. Előttünk állnak és serkentenek nagy megtérések példái, például Szent Pálé a damaszkuszi úton, vagy Szent Ágostoné; de Isten kegyelme a szent iránti érzék fogyatkozásának mai korszakában is működik, és csodákat művel sokak életében. Az Úr fáradhatatlanul zörget az ember ajtaján olyan társadalmi és kulturális közegben is, amelyet látszólag elnyelt a szekularizáció, ahogyan megtörtént az orosz ortodox Pavel Florenszkijjel. Teljesen vallástalan neveltetés után – az iskolában egyenesen ellenséges magatartást tanúsított a hittannal szemben – a tudós Florenszkij rájött, és kiáltva mondja: „Nem! Isten nélkül nem lehet élni!”, és teljesen átformálta az életét, annyira, hogy szerzetes lett.

A megtérés mai példái: Etty Hillesum

216. Gondolok Etty Hillesumra is, arra a fiatal, holland zsidó leányra, aki Auschwitzban halt meg. Kezdetben távol járt Istentől, de mélyen magába tekintve felfedezte Őt, és ezt írja: „Nagyon mély kút van bennem, és Isten van ebben a kútban. Néha sikerül elérnem őt, de legtöbbször kő és homok takarja, ilyenkor Isten el van temetve. Újra ki kell hantolnom őt.” (Diario, 97). Szétszórt és nyugtalan életében épp a 20. század nagy tragédiájában, a Soahban találta meg Istent. Ebben a törékeny és elégedetlen, a hit által átalakított leányban egy szeretettel és belső békével teli nő érlelődött, aki képes volt kijelenteni: „Állandó egységben élek Istennel”.

A megtérés mai példái: Dorothy Day

217. Azt a képességet, hogy szembe lehet szállni a kor ideológiai hazugságaival, lehet választani az igazság keresését, és ki lehet tárulni a hit felfedezésére, korunk egy másik nőalakja, az USA-beli Dorothy Day is tanúsítja. Önéletrajzában nyíltan bevallja, hogy a marxista megoldáshoz csatlakozva beleesett abba a kísértésbe, hogy mindent a politikával oldjon meg: „Együtt akartam vonulni a tüntetőkkel, börtönbe akartam kerülni, írni akartam, befolyásolni akartam másokat, át akartam adni álmodat a világnak. Mennyi ambíció, mennyi önkeresés volt mindebben!” A hitre vezető út ebben a nagyon szekularizált környezetben különösen nehéz volt, de a kegyelem megtette a magáét, ahogy Dorothy maga hangsúlyozza: „Kétségtelen, gyakran éreztem, hogy be kell mennem a templomba, le kell térdelnem, le kell hajtanom a fejemet imádságban. Vak ösztönnek is nevezhetném, mert nem ismertem az imádságot. De mentem és elmerültem az imádság atmoszférájában...” Isten

elvezette oda, hogy tudatosan csatlakozott az Egyházhoz, életét a kitagadottak szolgálatára szentelte.

A megtérés ma sokszor visszatérés

218. Napjainkban gyakori az olyan megtérés, amely valójában visszatérés: aki meglehetősen felszínes keresztény nevelést kapott, hosszú évekig eltávolodott a hittől, újra felfedezi Krisztust és az ő Evangéliumát. A Jelenések könyvében olvassuk: „Íme, az ajtónál állok és zörgetek. Aki meghallja a hangomat és kinyitja nekem az ajtót, ahhoz bemegyek, vele étkezem, ő meg énvelem" (3,20). A bennünk élő belső embernek készülnie kell arra, hogy Isten meglátogassa, éppen ezért nem szabad hagynia, hogy elárasszák az illúziók, a látszatok, a materiális dolgok.

A megtérés jelentése

219. A Hit évének e nagybőjti idejében újítsuk meg elszántságunkat a megtérés útján, hogy le tudjuk győzni a magunkba zárkózás hajlamát, s helyette adjunk teret Istennek azzal, hogy az ő szemével nézzük a mindannapi valóságot. Az önzésünkbe zárkózás, és az Isten és felebarát szeretetére való kinyílás választási lehetősége – mondhatjuk – megfelel a Jézus megkísértésben mutatkozó lehetőségeknek: az emberi hatalom és a kereszt szeretete, a pusztán az anyagi jólétben látott megváltás és azon megváltás között, amely Isten műve, akinek elsőbbséget biztosítunk életünkben. A megtérés azt jelenti, hogy nem veszünk el saját sikerünk, saját tekintélyünk, saját pozíciónk kergetésében, hanem minden áldott nap, az apróságokban is az igazság, az Istenbe vetett hit és a szeretet válik a legfontosabbá.